

Moduł HeartClass

MICHAŁ CISZEWSKI, ŁUKASZ DUDEK, KRYSTIAN MUCHA

Akademia Górniczo - Hutnicza w Krakowie

Na przedmiot: Elektroniczne Systemy Diagnostyki Medycznej i Terapii

SPIS TREŚCI

I Wstęp	1
II Koncepcja proponowanego rozwiązania	3
I Ekstrakcja cech	3
II Klasteryzacja	4
III Klasyfikacja	6
III Rezultaty i wnioski	7
IV Podsumowanie	7
V Bibliografia	7

Streszczenie

Niniejszy artykuł dotyczy części programu do analizy sygnału elektrokardiograficznego, aby wykrywać w nim wszelkie niezgodności z normami. Ten moduł, nazwany "HeartClass", służy do analizy załamków QRS i grupowania ich według odpowiednio zdefiniowanego podobieństwa.

Słowa kluczowe: elektrokardiografia, klasyfikacja załamków QRS, algorytm k-średnich, algorytm G-średnich, metoda wektorów nośnych.

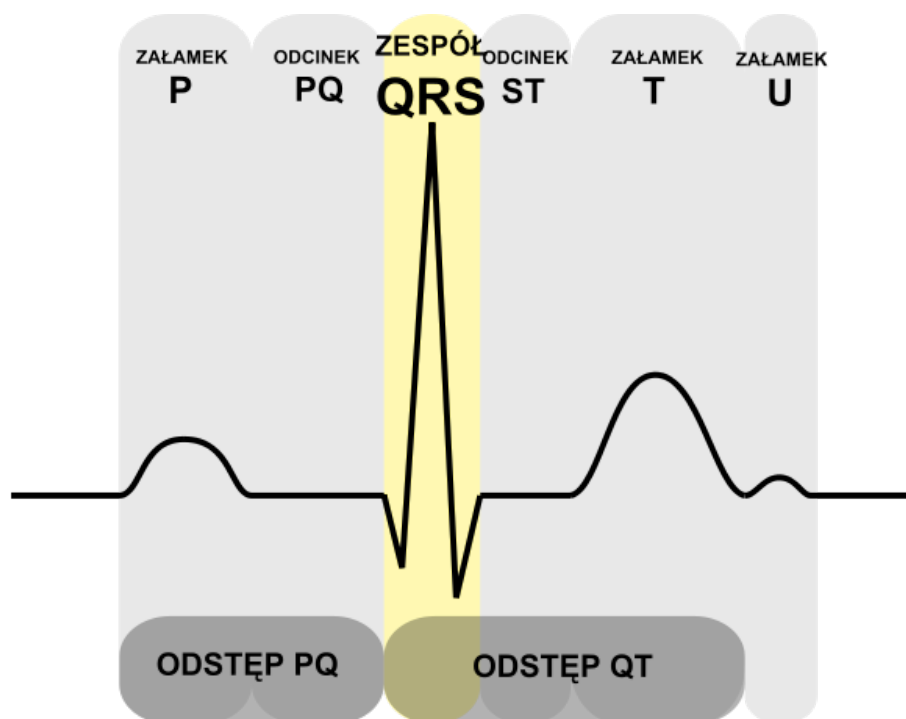
I. WSTĘP

Elektrokardiogram jest jednym z najefektywniejszych narzędzi diagnostycznych do wykrywania chorób serca. ECG dostarcza prawie wszystkich informacji o aktywności elektrycznej serca. Typowy sygnał ECG składa się z załamka P, zespołu QRS oraz załamków T i U. Spośród wszystkich tych elementów sygnału elektrokardiograficznego najbardziej charakterystycznym i zarazem najbardziej znaczącym jest zespół QRS. Na podstawie jego kształtu można zdiagnozować różne dysfunkcje serca, dlatego jego automatyczna klasyfikacja jest ważnym zagadnieniem.

Zespół QRS opisuje pobudzenie mięśni serca i składa się z jednego lub kilku załamków określanych jako Q, R i S.

- Załamek R – każdy załamek dodatni w obrębie zespołu QRS
- Załamek Q – pierwszy ujemny załamek widoczny przed załamkiem R
- Załamek S – pierwszy ujemny załamek widoczny po załamku R

Przykładowy (wyidealizowany) zespół QRS widoczny jest na rys. 1, przedstawiającym schematyczny fragment zapisu elektrokardiograficznego.

Rysunek 1: Wyidealizowany schemat zapisu EKG z zaznaczonym zespołem QRS. Źródło [1]

Klasyfikacja zespołu QRS ma na celu wyodrębnienie grup zespołów podobnych (w zadanym zakresie tolerancji). Odmienny kształt zespołu jest konsekwencją odmiennie przebiegającego pobudzenia. Klasyfikacja polega na stwierdzeniu przynależności klasyfikowanego zespołu do jednej z istniejących klas albo tworzeniu nowych klas, jeżeli przynależności nie stwierdzono [2].

Celem opisywanego modułu jest wyliczenie liczby klas zespołów QRS, określenie reprezentantów każdej z nich oraz oznaczenie klas zespołów QRS na wykresie ECG. Wyodrębnienie klas QRS występujących w sygnale ECG pozwala na określenie prawidłowości rytmu pracy serca. Z reguły nieregularności mają charakter przejściowy, dlatego ich poprawne wyznaczenie wymaga przeprowadzenia 24-godzinnego badania pracy serca, czyli testu Holtera [3].

W literaturze można spotkać się z różnymi podejściami do klasyfikacji zespołów QRS. W [9] autorzy zaproponowali algorytm polegający na wykorzystaniu liniowej analizy dyskryminacyjnej (LDA) w celu zredukowania wymiaru przestrzeni cech. Do klasyfikacji zastosowano maszynę wektorów nośnych (SVM). Ponadto w pracy tej podjęto próbę klasyfikacji przy pomocy MLP (ang. Multilayer Perceptrons) oraz klasyfikatora FIS (ang. Fuzzy Inference System). Najlepsze rezultaty autorzy otrzymali wykorzystując SVM. Podobne podejście zastosowano w [10], gdzie dodatkowo w celu ograniczenia zakłóceń oraz ekstrakcji cech wykorzystano transformację falkową. W [11] autorzy stworzyli adaptacyjny algorytm, działający w czasie rzeczywistym, klasyfikujący zespoły QRS. Zaproponowane rozwiązanie bazuje na modelu funkcji Hermite'a. W innej pracy autorzy wyekstrahowali cztery konkretne cechy z sygnału ECG, aby następnie wykorzystać odległość Mahalanobisa jako kryterium klasyfikacji [12].

Rozwiązanie przyjęte w niniejszej pracy opiera się o ekstrakcję cech z sygnału ECG, klasteryzacji otrzymanych wektorów przy pomocy algorytmu g-means oraz klasyfikacji z wy-

korzystaniem maszyny wektorów nośnych. Podejście takie podyktowane jest ... / wynika z ... ?
TODO: NAPISAC JAKOS ZE WYKORZYSTUJEMY TO CO NAPISALI ROK TEMU

DO ZROBIENIA WE WSTĘPIE:

1. cel (jest) i założenia projektu
2. badania literaturowe - istniejące rozwiązania (vide linki, które wysłałem)
3. skróconą koncepcję rozwiązania (ekstrakcja - klasteryzacja - klasyfikacja)

II. KONCEPCJA PROPONOWANEGO ROZWIĄZANIA

Algorytm klasyfikacji załamek QRS został podzielony na trzy części. Najpierw dane wejściowe zostają znormalizowane i zkwantyzowane, następnie przeprowadzana jest procedura ekstrakcji cech. W drugiej części następuje klasteryzacja wektorów cech zespołów QRS. Polega on na grupowaniu tych danych w klasy, które mają najwięcej wspólnego - leżą najbliżej siebie w przestrzeni o wymiarze równym liczbie porównywanych cech (stosowana jest tutaj metryka Euklidesowa). Warto zaznaczyć, iż każdy współczynnik reprezentuje inną wielkość i z tego powodu wartość tolerancji jest dobierana dla każdego z nich indywidualnie. Do klasteryzacji wykorzystywany jest algorytm G-średnich (ang. "G-means"). W ostatnim kroku następuje klasyfikacja, czyli przyporządkowanie każdego zespołu QRS do jednej z klas. W tym celu wykorzystywana jest metoda wektorów nośnych (ang. Support Vector Machine", w skrócie SVM).

Dobór tych metod - w tym również wybór klasyfikacji na podstawie wektorów cech, a nie sygnałów - został dokonany przez poprzedni zespół projektowy, a zadaniem autorów niniejszego raportu było przeprowadzenie porównania funkcjonowania tych metod w trzech innych językach programowania niż oryginalny język implementacji.

I. Ekstrakcja cech

Zadaniem tej części zastosowanego algorytmu jest wyliczenie pewnych istotnych wskaźników charakteryzujących zespół QRS na podstawie znormalizowanych danych wejściowych. Bazując na implementacji poprzedniego zespołu projektowego, stosowane są współczynniki wymienione poniżej [3].

- początek i koniec całego zespołu QRS
- wartość szczytowa załamka R
- interwał między poprzednim a rozważanym załamkiem R
- interwał między rozważanym a kolejnym załamkiem R
- wartość szczytowa oraz koniec załamka T
- początek, wartość szczytowa i koniec załamka P

Wszystkie te współczynniki powinny być zapisywane po synchronizacji wszystkich wykrytych zespołów, na przykład względem pozycji załamka R [2].

II. Klasteryzacja

Jak już zostało wspomniane, do grupowania danych w klastry (klasy) użyto algorytmu G-średnich. Jest rozszerzeniem popularnej metody k-średnich, która polega na dobraniu k klas w zbiorze danych tak, aby każdy punkt należał do klasy, do której środka ciężkości ma najbliżej [4].

Przyjęto, że dane, które należy pogrupować to d -wymiarowe wektory należące do zbioru X o liczności n . S to zbiór klas, a więc $S_j = \{x_i \in X \mid \text{klasa}(x_i) = j\}$ dla $i = 1, 2, \dots, n$. Zbiór środków ciężkości klas oznaczony został literą C i zdefiniowany jako: $C = \{c_j = \frac{\sum_{x \in S_j} x}{|S_j|}\}$ dla $j = 1, 2, \dots, k$. Cel algorytmu k-średnich to minimalizacja wyrażenia przedstawionego wzorem 1.

$$\sum_{j=1}^k \sum_{x \in S_j} \|x - c_j\| \quad (1)$$

Poważnym problemem tego algorytmu jest fakt, iż liczba klas musi być znana bądź przyjęta z góry, co oznacza posiadanie pewnej wcześniejszej wiedzy na temat klasteryzowanego zbioru danych [5, 6]. W przypadku braku takich informacji, należy zastosować uogólnienie algorytmu k-średnich, które pozwoli dobrać optymalne k względem pewnego wskaźnika jakości. Algorytm, który został zastosowany w opisywanym module dobiera k tak, aby w każdej klasie rozkład punktów był możliwie bliski rozkładowi normalnego. Stąd też wzięta się litera "G" w nazwie - od rozkładu Gaussa [5].

Metoda G-średnich zaczyna od niewielkiej liczby klas, by później odpowiednio zwiększać k - nie jest przewidziana procedura zmniejszania tego parametru. W pierwszym kroku zwykle przyjmowane jest $k = 1$, z czego wynika, że C jest zbiorem jednoelementowym, zawierającym środek ciężkości całego zbioru X [5]. W każdym kroku algorytm sprawdza, czy dana klasa ma rozkład normalny, a jeśli nie, to dodaje jej dodatkowy środek. Między każdym takim dodawaniem środków jest używana procedura k-średnich, aby poprawić jakość rozwiązania.

Sprawdzenie normalności rozkładu wewnątrz klasy odbywa się za pomocą testu Andersona - Darlinga. Pozwala on rozstrzygnąć, czy znormalizowane dane są rozłożone zgodnie z pewnym rozkładem prawdopodobieństwa. Elementy zbioru danych oznaczono przez $y_i, i = 1, 2, \dots, n$. Wartość statystyki Andersona - Darlinga oblicza się na podstawie wzoru 2.

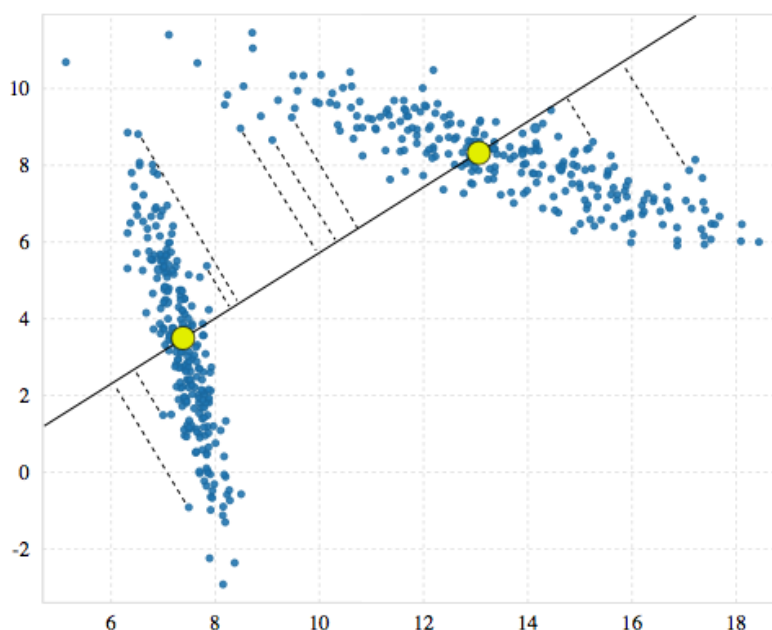
$$A^2 = -n - \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (2i - 1) (\log(\Phi(y_i)) + \log(1 - \Phi(y_{n-i+1}))) \quad (2)$$

Gdy wartość średnia i odchylenie standardowe w testowanym zbiorze danych są obliczane na jego podstawie (a nie znane), wartość statystyki należy poprawić według wzoru 3 [5].

$$A^{2*} = A^2 \left(1 + \frac{4}{n} + \frac{25}{n^2}\right) \quad (3)$$

Parametrem wejściowym dla tego testu jest poziom ufności α . Jest on zwykle wyrażony w procentach, bądź w ułamku dziesiętnym. Zależy od niego tzw. wartość krytyczna, czyli próg wartości statystyki, ponad którym odrzucana jest hipoteza o rozkładzie normalnym danych. Wzorem autorów algorytmu G-średnich, użyto $\alpha = 0.0001$ [5].

Test Andersona - Darlinga można stosować tylko do jednowymiarowych danych, a więc należy sprowadzić wyjściowy zbiór (o wymiarze d) do przestrzeni liczb rzeczywistych. W tym celu algorytm G-średnich dla każdej klasy używa metody k-średnich z $k = 2$ oraz dwoma środkami $c_j^{1,2} = c_j \pm m$, gdzie m jest wektorem o normie niewielkiej w porównaniu z odległościami między punktami w klasie. Niech otrzymane w wyniku tej operacji środki to c^1 oraz c^2 , a wektor u opisuje

Rysunek 2: Przykład rzutowania zbioru danych na wektor łączący znalezione środki ciężkości. Źródło: [6]

odległość między nimi: $u = c^1 - c^2$. Cała klasa S_j jest rzutowana prostopadłe na wektor u , w wyniku czego otrzymuje się jednowymiarową przestrzeń S'_j , dla której po normalizacji stosuje się test Andersona - Darlinga. W przypadku gdy wartość statystyki jest mniejsza niż wartość krytyczna dla danej ufności, nowe środki są odrzucane. W przeciwnym razie zachowuje się je, dzieląc klasę S_j na dwie.

Rysunek 2 przedstawia przykład takiego rzutowania. Widać na nim dwa nowe środki znalezione przez metodę k-średnich dla danej klasy oraz rzutowanie prostopadłe punktów tej klasy na prostą wyznaczoną przez wektor między tymi dwoma środkami. Jak można się spodziewać, rozkład takiego zbioru danych jest bimodalny, a nie normalny, tak więc te dwa widoczne na rysunku środki zostaną przyjęte.

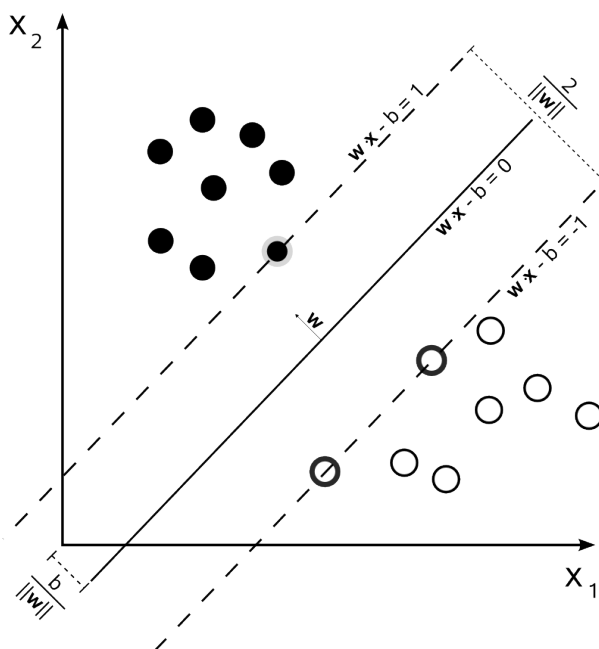
Cały zastosowany algorytm klasteryzacji może być przedstawiony w następujących krokach:

1. Jako parametry wejściowe przyjmij zbiór danych oraz ufność testu Andersona-Darlinga.
2. Wylicz początkowy środek ciężkości: $C = \{\bar{x}\}$.
3. Wykonaj klasteryzację: $C = k\text{-średnich}(X, C)$.
4. Dla każdej klasy S_j sprawdź jej rozkład testem Andersona-Darlinga:
  - (a) Wylicz dwa środki pochodne c_j^1, c_j^2 .
  - (b) Wykonaj ponowną klasteryzację: $\{c^1, c^2\} = k\text{-średnich}(S_j, \{c_j^1, c_j^2\})$.
  - (c) Wyznacz wektor $u = c^1 - c^2$.
  - (d) Wyznacz jednowymiarową przestrzeń S'_j .
  - (e) Wylicz wartość statystyki Andersona - Darlinga dla S'_j .

- (f) Jeśli jest ona większa od wartości krytycznej, podziel klasę S_j na dwie ze środkami c^1 oraz c^2 . Jeśli jest mniejsza, zachowaj poprzedni środek.
5. Powtarzaj od kroku 3 dopóki żadne nowe środki nie zostaną dodane.

III. Klasyfikacja

Aby sklasyfikować powstałe w poprzednim kroku klastry wykorzystano klasyfikator SVM (Support Vector Machine). W najprostszej postaci klasyfikator ten służy do wyznaczenia hiperpłaszczyzny rozdzielającej dwa liniowo separowalne zbiory. Hiperpłaszczyzna ta wyznaczana jest z maksymalnym marginesem, tzn. tak, aby suma jej odległości od najbliższych próbek z obu klas była jak największa (patrz rys. 3).

Rysunek 3: Dwuwymiarowy przypadek hiperpłaszczyzny rozdzielającej dwie klasy z zaznaczonym marginesem. Źródło [7]

W wielu przypadkach nie można zagwarantować liniowej separowalności zbiorów. W takich sytuacjach stosuje się tzw. Kernel trick. Polega on na zwiększeniu wymiaru przestrzeni danych wejściowych, aby w nowej przestrzeni istniała własność liniowej separowalności zbiorów. W tym celu wykorzystuje się różne funkcje jądra (kernel functions). W opisywanym module wykorzystana została funkcja RBF (Radial Basis Function) określona wzorem:

$$K(x, x') = \exp\left(-\frac{\|x - x'\|^2}{2\sigma^2}\right) \quad (4)$$

Aby klasyfikator mógł działać wcześniej należy go wytrenować. Polega to na podaniu mu ciągu wektorów uczących. Opisywany klasyfikator został wytrenowany za pomocą bazy danych MIT-BIH Arrhythmia Database [8]. Gotowy model klasyfikatora wczytywany jest z pliku, w którym zapisane są różne parametry oraz zestaw wektorów nośnych, na których opiera się działanie metody SVM.

III. REZULTATY I WNIOSKI

IV. PODSUMOWANIE

V. BIBLIOGRAFIA

- [1] QRS Complex, https://en.wikipedia.org/wiki/QRS_complex . Stan na: 05.12.2015 r.
- [2] Augustyniak, P. *Przetwarzanie sygnałów elektrodagnostycznych*. Uczelniane Wydawnictwo Naukowo - Dydaktyczne, AGH, Kraków, 2001 r.
- [3] Studenci Automatyki i Robotyki. *ESDMiT - Raport końcowy*. 04.02.2015 r.
- [4] MacQueen, J. *Some methods for classification and analysis of multivariate observations*. W materiałach: "Fifth Berkeley Symposium on Mathematical Statistics and Probability, Volume 1: Statistics", strony 281-297, University of California Press, Berkeley, Kalifornia, USA, 1967.
- [5] Hamerly G., Elkan Ch. *Learning the k in k-means*. W: Neural Information Processing Systems, MIT Press, 2003.
- [6] Użytkownik 'ashenfad'. *Divining the 'K' in K-means Clustering*. <http://blog.bigml.com/2015/02/24/divining-the-k-in-k-means-clustering/>. Do-dane: 24.02.2015 r. Stan na: 05.12.2015 r.
- [7] Support vector machine, https://en.wikipedia.org/wiki/Support_vector_machine . Stan na: 05.12.2015 r.
- [8] MIT-BIH Arrhythmia Database, <https://www.physionet.org/physiobank/database/mitdb/> Stan na: 05.12.2015 r.
- [9] Mi Hye Song, Jeon Lee, Sung Pil Cho, Kyoung Joung Lee, and Sun Kook Yoo, *Support Vector Machine Based Arrhythmia Classification Using Reduced Features*. International Journal of Control, Automation, and Systems, vol. 3, nr 4, strony 571-579, grudzień 2005.
- [10] Abhishek S. Thakare, *QRS Complex Detection and Arrhythmia Classification*.
- [11] P. Laguna, R. Jane, P. Caminal, *Adaptive Feature Extraction for QRS Classification and Ectopic Breat Detection*. Institut de Cibernetica, Barcelona, Hiszpania.
- [12] JCTB Moraes, MO Seixas, FN Vilani, EV Costa, *A Real Time QRS Complex Classification Method using Mahalanobis Distance*. Escola Politécnica da Universidade de São Paulo, São Paulo, Brazylia.